

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

פיתוח הוראה עתירת חשיבה - סדנא יישומית - 34368

תאריך עדכון אחרון 28-04-2024

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: לימודי הוראה - תעודת הוראה

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים/הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר אדר כהן

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: adar.cohen1@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: בתיאום מראש

מורי הקורס:

ד"ר אליק פלטיניק,
ד"ר אהוד צמח,
ד"ר אדר כהן,
גב סימון דובל-אילוז,
ד"ר דפנה פונו

תאור כללי של הקורס:

הסדנה תעסוק בהיבטים המעשיים והתיאורטיים בעת היישום של הוראה עתירת חשיבה. ברמה המעשית, נלמד, נתנסה ונדון על אופן בו ניתן ליישם את העקרונות של הוראת חשיבה ושילובם בהוראת תכני הלימוד. מונחים מרכזיים בהם נעמיק הם אסטרטגיות חשיבה (כגון: שאילת שאלות, טיעון, השוואה), פרקטיקות הוראה מקדמות חשיבה, תכנון שיעור מפתח חשיבה, טיפוח שיח כיתתי מעורר חשיבה, שימוש בשפת החשיבה, חשיבה מטה-קוגניטיבית, הוראת חשיבה לתלמידים ברמות שונות והתמודדות עם קשיים בחשיבה. שימו לב: בקורס זה חמש סדנאות, המחולקות לפי תחומי הדעת, והן אינן זהות זו לזו. ההשתתפות בסדנה מחייבת השתתפות בקורס "פיתוח הוראה עתירת חשיבה" (קורס 34367).

מטרות הקורס:

1. להעמיק במונחים הנוגעים להוראת חשיבה מסדר גבוה כגון: מטה קוגניציה, אסטרטגיות חשיבה, שפת החשיבה.
2. להבין את החשיבות של הוראת חשיבה ומטה קוגניציה עבור אוכלוסיית המורים והתלמידים.
3. להכיר את העקרונות של הוראה עתירת חשיבה והרציונל העומד בבסיסם.
4. ליישם הוראה עתירת חשיבה בתכנון פעילויות בתחום הדעת.
5. לדון באתגרים המלווים את העיסוק בהוראה עתירת חשיבה.
6. לפתח חשיבה ביקורתית בעת ניתוח פעילויות הוראה שונות בהקשר של העיסוק בחשיבה.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

1. הסטודנטים יפתחו פעילויות הוראה בתחום תוכן אשר מאופיינות בהוראה עתירת חשיבה תוך בחירה בפרקטיקות הוראה מתאימות.
2. הסטודנטים יסבירו את הרציונל בבסיס פעילויות המקדמות חשיבה.
3. הסטודנטים יישמו את העקרונות של הוראה עתירת חשיבה בעת תכנון פעילויות הוראה.
4. הסטודנטים יבחנו פעילויות הוראה שונות בהתבסס על מונחים תיאורטיים בתחום ועקרונות פדגוגיים רלוונטיים.

דרישות נוכחות (%) :
100%

שיטת ההוראה בקורס: סדנת עמיתים רפלקטיבית. שילוב של הרצאה, דיון הוראת עמיתים וניתוח חומרים.

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

1. מאפייני הוראה עתירת חשיבה.
2. ניתוח רמות קוגניטיביות של מטלות לימוד מגוונות.
3. התנסות בעבודה עם מסמך האסטרטגיות ובהבנייה של אסטרטגיות חשיבה מובילות - שאילת שאלות, השוואה, טיעון.
4. פיתוח יחידות לימוד עתירות חשיבה ברמה קוגניטיבית וברמה מטה-קוגניטיבית, בתחומי דעת שונים.
5. הוראת חשיבה ותלמידים בעלי הישגים נמוכים - עיבוד יחידת הלימוד לשם תיווך לתלמידים חלשים.
6. שיח כיתתי מעורר חשיבה ושימוש בשפת החשיבה - התנסות בניתוח ונייטות משיעורים.
7. התנסות בהוראה בכיתה והערכת עמיתים.

חומר חובה לקריאה:

1. בן-דוד, ע. (2009). מטה-קוגניציה בהוראה ובלמידה. אאוריקה, 27, עמ' 1-9.
2. זוהר, ע. (2013). מתוך: ציונים זה לא הכל: לקראת שיקום השיח הפדגוגי. פרקים 1, 3, 4, 5, 7, 8.
3. טישמן, ש., פרקינס, ד. וג'י. א. (1996). הכיתה החושבת. ירושלים: משרד החינוך והתרבות ומכון ברנקו וייס לטיפול החשיבה (עמ' 1-38 שפת החשיבה; עמ' 69-102 מטה קוגניציה).
4. יועד, צ. (עורכת). (2009). אסטרטגיות חשיבה מסדר גבוה. הוצאת ת"ל, משרד החינוך.

חומר לקריאה נוספת:

1. זוהר, ע' (2016). חשיבה מטה-קוגניטיבית ולמידה לקראת הבנה. בתוך י' הרפז (עורך), להבין הבנה וללמד להבין - מושגים ומעשים (עמ' 162-171). מכון מופ"ת.
2. זוהר, ע' ובזריאן, ע' (2020). התאמת תכניות הלימודים וחומרי הלימוד למאה ה-21 - סיכום העבודה של ועדת המומחים, תמונת מצב והמלצות. ירושלים: יוזמה - מרכז לידע ומחקר בחינוך, האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים.
<http://education.academy.ac.il/SystemFiles/23399.pdf>
3. Zohar, A., & Barzilai, S. (2015). Metacognition and teaching higher-order thinking (HOT) in science education: Students' learning, teachers' knowledge, and instructional practices. In R. Wegerif, Li, Li & J. C. Kaufman (Eds.), Routledge International handbook of research on teaching thinking (pp. 229-242). Oxon, UK: Routledge.

מרכיבי הציון הסופי:

הגשת עבודה מסכמת / פרויקט גמר / מטלת סיכום / מבחן בית / רפרט 70 %
מטלות הגשה במהלך הסמסטר: תרגילים / עבודות / מבדקים / דוחות / פורום / סימולציה ואחרות

30 %

מידע נוסף / הערות:

שימו לב: הרכב הציון הסופי בכל סדנה יימסר בנפרד ע"י המרצה בתחילת הסמסטר. ההרכב המופיע כאן אינו מחייב.
חלק מקבוצות הסדנה יתקיימו באופן מקוון.